

**Електронний додаток до матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

Тези доповідей

15–16 листопада 2018 року
м. Харків, Україна

Харків
2018

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного економічного університету імені Семена Кузнеця
(протокол № 2 від 17.10.2018 р.), вченої ради Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 13 від 23.10.2018 р.)

Рецензенти: **Криворучко Оксана Миколаївна** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного економічного автомобільно-дорожнього університету;
Назарова Галина Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом та соціальних наук Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця;
Перерва Петро Григорович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри організації виробництва та управління персоналом Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики :
Тези доповідей : ФОП Лібуркіна Л. М., 2018. Укр. мова, рос. мова, англ. мова

Наведено результати наукових досліджень учасників, проведених у рамках тринадцятої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто питання теоретичних і прикладних засад формування та активізації інноваційних процесів на всіх економічних рівнях відносин в Україні, забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання щодо глобалізаційних соціально-економічних процесів. Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції на електронному носії.

Видання може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, для формування практичних рекомендацій та управлінських рішень з підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку економіки. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, науковим, освітнім і громадським організаціям, науковцям, аспірантам і студентам економічних спеціальностей.

УДК 338.001.36

ЦІННІСНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОЇ МОТИВАЦІЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Мерхо Олександр, к. е. н.,

доцент кафедри менеджменту, логістики та економіки
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця,
e-mail: merhoalexander@ukr.net, alexander.merho@m.hneu.edu.ua

З часів становлення Баденської школи в гуманітарних науках при дослідженні суспільних процесів належна увага приділяється ціннісній складовій явищ. При цьому, на сьогодні, ще залишається дискусійним методологічне питання співставлення номологічного (лат. *Nomos* – закон) та аксіологічного (від грецьк. *ἀξία* – цінність), тобто об'єктивних законів і суб'єктивних цінностей. В контексті нелінійної моделі розвитку науки Т. Куна [2] дослідження ціннісної складової суспільних процесів досі знаходиться на етапі активного накоплення та систематизації знання. У роботі розглянуто вплив цінності відчуття справедливості на довгострокову мотивацію людини в умовах розвитку глобалізаційних процесів.

На фоні лібералізації візових процедур питання зовнішньої трудової еміграції для України має не лише теоретичний інтерес, а суттєве практичне значення (за офіційними даними, понад 1,3 млн трудових мігрантів виїхало з України [1]). Цей процес розглядається в різних площинах: політичній, соціальній, економічній та ін. У роботі зроблено спробу міждисциплінарного розгляду ціннісної складової довгострокової мотивації трудових мігрантів в умовах глобалізації на стику психологічних та економічних наук.

У менеджменті організацій цінність справедливості для мотивації одним із перших науково обґрунтував психолог Дж. Стейсі Адамс. Він у 1960-х рр. сформулював теорію справедливості, в якій стверджував, що працівники прагнуть зберегти рівність між витратами на роботу та результатами, які вони отримують від неї проти сприйняття вкладу та результатів інших. Теорія

справедливості зосереджена на визначенні того, чи розподіл ресурсів є справедливим для обох реляційних партнерів. Власний капітал визначається шляхом порівняння співвідношення внесків (або витрат) та вигід (або винагород) для кожної особи [5]. Теорія справедливості у бізнесі представляє концепцію соціального порівняння, за допомогою якої працівники оцінюють власні співвідношення вхідних / вихідних даних на основі їх порівняння у співвідношенні вхідних / вихідних даних інших працівників «референтного іншого» (1).

$$\frac{B_0}{P_0} \geq \frac{B_H}{P_H}, \quad (1)$$

де B_0 – особисті вкладення;

P_0 – власний отриманий результат;

B_{in} – вкладення іншого;

P_{in} – отриманий результат іншим.

В роботі розглянуто можливість поширення теорії Дж. Стейсі Адамса на сприйняття людиною справедливості економічної системи країн загалом. Сутність такого підходу полягає в тому, що в умовах розвитку глобалізаційних процесів людина має можливість обирати місце роботи не лише в різних, відділах, організаціях (підприємствах, компаніях), а й в економічних системах різних країн. Отже, для людини, набуває більшого значення оцінювання рівня справедливості не лише в рамках організацій, а й у різних країнах. Пропонується розглядати «референтного іншого» не лише із іншого відділу, організації, а й із економічної системи іншої країни.

За даними Державної служби статистики України, тенденції зовнішньої трудової міграції з України свідчать про зростання привабливості для трудових мігрантів, передусім таких країн, як Чехія, Італія та Польща [1]. Порівняння здійснено із «референтним іншим» саме з цих трьох країн. За фахом розглянуто будівельників, як поширений для українців варіант зовнішньої трудової

міграції з незначними транзакційними витратами на працевлаштування. Як узагальнений «вихід» в економічних системах різних країн для працівника певної професії розглядається середня заробітна плата.

Рівень середньої заробітної плати в будівельній сфері (для будівельних спеціальностей) трьох вище зазначених країн та України наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Середня заробітна плата в будівельній сфері [3; 4]

Країна	Середня заробітна плата, євро
Республіка Польща	650
Чеська Республіка	1 000
Італійська Республіка	1 400
Україна	260

В роботі наведені результати двох варіантів розрахунків. У першому випадку розрахунки здійснено із урахуванням однакової тривалості робочого дня у країнах (8 год). У другому – при здійсненні розрахунків по таких країнах, як Польща, Чехія та Італія; до величини «вкладень» працівника застосовано підвищуючий коефіцієнт – 1,5 (умовно – «міграційний коефіцієнт»). Як видно на рис. 1, навіть врахування підвищуючого «міграційного коефіцієнта» не дає можливості стверджувати про менш справедливе ставлення до вітчизняних трудових мігрантів за кордоном порівняно з положенням їх колег на батьківщині.

В рамках теорії Дж. Стейсі Адамса прийнято виділяти декілька можливих реакцій людини на несправедливість [5]:

- зменшення продуктивності;
- вимоги справедливості;
- зниження самооцінки;
- вибір нового об'єкта для порівняння;

- ♦ бажання перейти в інший підрозділ або організацію;
- ♦ спроба «зламати систему».

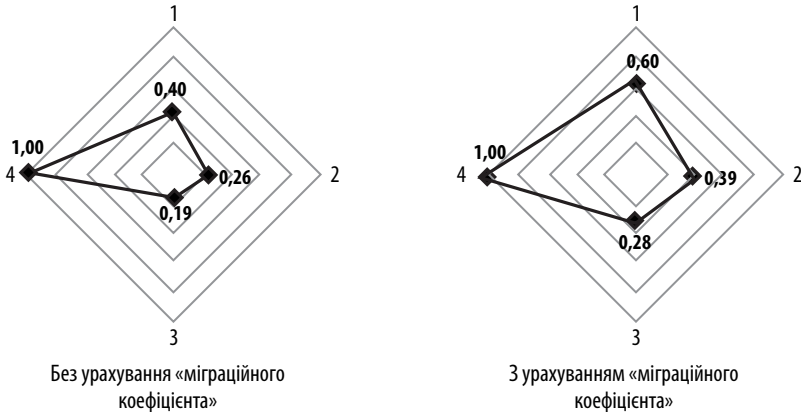

Рис. 1. Відносні індекси відчуття несправедливості за країнами:

1 – Польща; 2 – Чехія; 3 – Італія; 4– Україна

З урахуванням розвитку глобалізаційних процесів підвищуються поінформованість, кругозір і мобільність людини. Отже, пропонується розглядати можливі реакції людини більш широко. Дії людини у відповідь на несправедливість на макроекономічному рівні можуть поширюватись не лише на підрозділ, організацію, а й на економічну систему країни загалом. Зокрема, людина може прагнути «перейти» в економічну систему іншої країни, що по суті і є зовнішня трудова міграція.

Література

1. Зовнішня трудова міграція населення (за результатами модульного вибіркового обстеження) : стат. бюлетень / відп. за вип. І. В. Сенік. Київ : Державна служба статистики України, 2017. 36 с.
2. Кун Т. Структура наукових революцій. Київ : Port-Royal, 2001. 226 с.
3. Hochtvalit.com. URL: <http://hochusvalit.com>

4. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності за місяць у 2018 році // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/Zarp_ek_m/Zp_ek_m_u/arh_zpm_u.html

5. Guerrero L. K., Andersen P. A., Afifi W. A. *Close Encounters: Communication in Relationships*, 4th Edition. Los Angeles, CA : Sage Publications Inc., 2014. 263 p.

